

στὸν πιὸ ἀπόμερο δρόμο τῆς ζωῆς, ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας.

Ἐσεῖς τὸν γνωρίσατε; Ἐγινε φίλος σας προσωπικός; — ρωτάει ὁ φοιτητὴς μὲ τὴν εἰρωνικὴ διάθεση.

Οχι, κύριε, τοῦ ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας· οὔτε κ' ἐγὼ δὲν τὸν γνώρισα ἀκόμα· ἔχω, ὅμως, αἰσθανθεῖ τὴν προσέγγιστή του κάμποσες φορές· ἔχω ἀκούσει τὰ βήματά του ποὺ εἶν' ἀθόρυβα. Μήπως νομίζετε, κύριε, ὅτι γιὰ νὰ ὑπάρχει Ἐκεῖνος, πρέπει νὰ τὸν ἔχουμε γνωρίσει ἐσεῖς κ' ἐγώ; Ὁσο γιὰ μένα, δὲν διεκδικῶ καν τὸ δικαίωμα νὰ τὸν γνωρίσω. Δὲν εἶναι δικαίωμά μας νὰ γνωρίσουμε Ἐκεῖνον. Ἐσεῖς, κύριε, ποὺ μὲ εἰρωνεύεστε, μπορεῖ νὰ εἴστε πολὺ πιὸ ἄξιος ἀπὸ μένα νὰ τὸν γνωρίσετε· μπορεῖ νὰ εἴστε, χωρὶς νὰ τὸ ξέρετε· καὶ μπορεῖ νὰ τὸν γνωρίσετε χωρὶς νὰ τὸ θελετε. Τοῦθελε, τάχα, ὁ Σαῦλος, ὅταν πλησίαζε τὴν Δαμασκό, ν' ἀκούσει τὴ φωνὴ Ἐκείνου;

Γιά πεῖτε μας, κύριε: εἴστε ἦ δὲν εἴστε Χριστιανός; — ρωτάει ὁ φοιτητὴς τῆς ψυχιατρικῆς ποὺ ἔπαιρνε τὸν Ζαρατούστρα στὰ σοβαρά· σᾶς ἀκουσα τὸ πρωτὶ στὴν ἐκκλησία· οἱ Χριστιανοὶ ἥταν ἔτοιμοι νὰ σᾶς λιθοβολήσουν. Σᾶς ἀκούω καὶ τώρα. Δὲ μπορῶ νὰ καταλάβω ἂν εἴστε ἦ δὲν εἴστε Χριστιανός.

Δὲν ἥμουνα Χριστιανός· καὶ δὲν εἶμαι ἀκόμα, ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας· δὲν ξέρω καν ἂν θὰ γίνω· δὲν εἶναι διόλου εὔκολο νὰ γίνω.

11

Τὴν ἄλλη μέρα πῆγε ὁ Ζαρατούστρας στὴν ψυχιατρικὴ κλινικὴ τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ ὑποψήφιος ψυχίατρος πού, ἂν καὶ φοιτητὴς ἀκόμα, ἐκτελοῦσε χρέη βοηθοῦ, τὸν περίμενε στὴ συμφωνημένη ὡρα ἀπόξω. Ἀφοῦ μπῆκαν μέσα, πέρασαν ἀπὸ ἕνα γραφεῖο ὅπου τοῦ σύστησε τὸν καθηγητὴ ποὺ ἥταν καὶ διευθυντὴς τῆς κλινικῆς, κ' οἱ τρεῖς μαζὶ — ὁ καθηγητής, ὁ φοιτητὴς καὶ ὁ Ζαρατούστρας — πῆγαν σὲ μιὰ μεγάλη αἴθουσα· στὸ βάθος κάθονταν σὲ πολυθρόνες πέντε ἀνθρώποι, τρεῖς ἀντρες καὶ δυὸ γυναῖκες. Οἱ τρεῖς τους κάθησαν σὲ τέτοια ἀπόσταση ποὺ ἡ συνομιλία τους δὲ μποροῦσε ν' ἀκουσθεῖ ἀπὸ τοὺς πέντε. Τὸν Ζαρατούστρα τὸν ἔβαλαν ὁ καθηγητὴς καὶ ὁ φοιτητὴς στὴ μέση.

Εἶναι τιμή μου νὰ κάθομαι στὴ μέση, τοὺς λέει ὁ Ζαρατούστρας· δεξιά μου ἔχω ἕνα διάσημο καθηγητὴ καὶ ἀριστερά μου μιὰ μεγάλη ἐλπίδα τῆς ἐπιστήμης.

Μοῦ μίλησε πολὺ γιὰ σᾶς ὃ μαθητής καὶ βοηθός μου, τοῦ λέει ὁ καθηγητής· κ' εἶμαι πολὺ εὔτυχής ποὺ κάνω τὴ γνωριμία σας. Πρὶν ἔξετάσω, ὅμως, τὴν περίπτωσή σας, θὰ σᾶς πῶ ποιά εἴν' ἡ περίπτωση τῶν πέντε δυστυχῶν ὑπάρξεων ποὺ βρίσκονται ἐκεῖ στὸ βάθος. Αὐτὴ εἴναι μιὰ πρωτότυπη μέθοδος ποὺ ἀκολουθῶ. Θέλω νὰ ἴδω ποιά ἀντίδραση θὰ σημειωθεῖ μέσα σας, ὅταν ἀκούσετε τὴν περίπτωση τῶν ἄλλων. Αὐτὸς θὰ μὲ βοηθήσει γιὰ νὰ κάνω καλύτερη διάγνωση στὴ δική σας περίπτωση. Τὸ βασικό μας δόγμα στὴν κλινική αὐτὴ εἴναι ἡ ἀνετη καὶ φιλική συνεργασία τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν γιατρῶν. 'Η συνεργασία εἴναι τόσο στενὴ ποὺ σ' ὁρισμένες περιπτώσεις ἀντιστρέφονται οἱ ὄροι καὶ ἀνακαλύπτουν οἱ ἀσθενεῖς τὶς ψυχώσεις τῶν γιατρῶν. 'Εδῶ, ἄλλωστε, δὲν ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ σχιζοφρενεῖς· ἡ κλινική μας δὲν εἴναι φρενολογική· ἔχουμε νὰ κάνουμε μόνο μὲ ψυχώσεις. Καὶ ψυχώσεις ἔχουν λίγο ἡ πολὺ ὄλοι οἱ ἀνθρώποι, ὄλοι... ἔκτὸς ἵσως ἀπὸ σᾶς, ἀγαπητὲ κύριε.

Μὴ μ' ἔξαιρεῖτε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· κ' ἐγὼ ἔχω κάμποσες ψυχώσεις.

Μπράβο, παρατήρησε μὲ ἕκδηλη ἰκανοποίηση ὁ καθηγητής· ἡ συνεργασία μας ἀρχίζει καλά. Καὶ τώρα θὰ σᾶς πῶ ποιά εἴν' ἡ εἰδική περίπτωση τῶν πέντε ἀνθρώπων ποὺ βρίσκονται στὸ βάθος :

"Οπως βλέπετε, οἱ τρεῖς εἴναι ἀντρες καὶ οἱ δυὸς εἴναι γυναῖκες. 'Η διαφορὰ τοῦ φύλου δὲν εἴναι μόνο ἕνα φυσικὸ γεγονός· εἴναι προπάντων ἕνα γεγονός ψυχικό.

Βλέπετε, ἐπίσης, ὅτι οἱ πέντε δὲν καταδέχονται νὰ μιλήσουν μεταξύ τους· οὔτε κοιτάζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. 'Ο καθένας ἀπὸ τοὺς πέντε θεωρεῖ ὅτι εἴναι τέτοια ἡ ὑπεροχή του ἀπέναντι τῶν ἄλλων — ἡ ψυχοπαθολογική ὑπεροχή του — ποὺ περιφρονεῖ τὴν περίπτωση τῶν ἄλλων.

'Ο πρῶτος — ἀρχίζω ἀπὸ ἀριστερὰ — συγχέει συχνὰ τὰ ὄνειρά του μὲ τὴν πραγματικότητα. Κάποτε φίλησε στὸν ὑπνό του τὴν 'Οφηλία καὶ νόμιζε ὅτι εἶχε ἀπατήσει στ' ἀλήθεια τὴ γυναίκα του.

'Η κυρία πλαΐ του ἔχασε τὸ παιδί της ἐπάνω στὸν τοκετὸ καὶ κατηγορεῖ τὸν ἑαυτό της πιστεύοντας ὅτι τὸ ἔπνιξε ἡ ἴδια.

'Ο κύριος στὴ μέση εἴν' ἕνας παλιός μας συνάδελφος, ἕνας ψυχίατρος ποὺ κατέχεται ἀπὸ τύψεις γιατὶ ἔθεράπευσε μερικούς

ψυχοπαθεῖς· διαπίστωσε, ὅπως λέει, ὅτι ἔγιναν πιὸ δυστυχεῖς ἀφότου θεραπεύθηκαν.

‘Η ἄλλη κυρία ἔχει πέντε παιδιὰ καὶ, ἐνῶ ξέρει καλὰ — γιατὶ δὲν εἶναι σχιζοφρενής — ὅτι εἶναι δικά της, τῆς ἀρέσει νὰ λέει, κάθε φορὰ ποὺ δύει ὁ ἥλιος, ὅτι εἶναι ἀκόμα δεσποινίς.

‘Ο τελευταῖος δεξιὰ εἶναι ὁ πιὸ ἀσχημός ἄνθρωπος τοῦ κόσμου· καὶ κατέχεται ἀπὸ μιὰν ἐπικίνδυνη ψύχωση· πιστεύει ὅτι εἶναι ώραῖος.

Οἱ πέντε αὐτοὶ ἄνθρωποι ζοῦν κατὰ τ' ἄλλα κανονικὴ ζωή. Τί ἔχετε νὰ πεῖτε, κύριε Ζαρατούστρα, γιὰ τοὺς ἄνθρωπους αὐτούς;

Βρίσκω ὅτι ὁ παλιός σας συνάδελφος ποὺ κάθεται ἐκεῖ στὸ βάθος ἔχει περισσότερο δίκιο ἀπὸ σᾶς.

Κι' ἀφοῦ ἔδωσε βιαστικὰ τὴν ἀπάντηση αὐτή, σηκώθηκε ὁ Ζαρατούστρας καὶ, πλησιάζοντας τοὺς πέντε, στάθηκε μπροστά τους καὶ εἶπε τ' ἀκόλουθα λόγια:

Μακάριοι ὅσοι συγχέουν τ' ὅνειρο μὲ τὴν πραγματικότητα, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μακάριοι ὅσοι κατηγοροῦν τὸν ἑαυτό τους ὡς ἔνοχο, χωρὶς νὰ φταῖνε σὲ τίποτε, ὅτι αὐτοὶ τέκνα Θεοῦ κληθήσονται.

Μακάριοι ὅσοι μετανοοῦν καὶ ἔχουν τύψεις, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὅψονται.

Μακάριοι ὅσοι ζοῦν στὴν πλάνη τῆς νεότητας, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

Μακάριοι ὅσοι, κοιτάζοντας τὸν ἑαυτό τους στὸν καθρέφτη, δὲ βλέπουν τὴν ἀσκήμια τους, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

Οἱ πέντε ψυχοπαθεῖς, ποὺ ἀγριοκοίταζαν τὸν Ζαρατούστρα ὅσο μιλοῦσε, σηκώθηκαν καὶ τὸν πλησίασαν μὲ ἀπειλητικὲς διαθέσεις.

Τί συμβαίνει, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί; Τί σᾶς ἔκαμα; — τοὺς λέει ὁ Ζαρατούστρας ποὺ ἔμεινε στὴ θέση του γαλήνιος. Καὶ στρέφοντας εἰδικώτερα τὸ λόγο στὸν πιὸ ἀσχημό ἄνθρωπο τοῦ κόσμου, τοῦ λέει: Τούλάχιστον ἔσύ, παλιέ μου φίλε, ἔσύ ποὺ σὲ διάλεξα γιὰ πρόδρομό μου, δὲν ἀναγνωρίζεις πιὰ τὴν καλή μου διάθεση;

Πρώτη ἡ κυρία πού, κάθε φορὰ ποὺ ἔδυε ὁ ἥλιος, πίστευε πῶς εἶναι ἀκόμα δεσποινίς, πῆρε τὴν πρωτοβουλία ν' ἀντιμετωπίσει τὸν Ζαρατούστρα καὶ, ραπίζοντας τὴ δεξιὰ του σιαγόνα

μὲ τὴ βεντάλια της, τοῦ λέει μὲ ὕφος ἔξοργισμένο, σχεδὸν ἔξαλλο :

Ποιός σᾶς εἶπε, κύριε, ὅτι ζῶ στὴν πλάνη τῆς νεότητας ; "Αν ἡ νεότητα εἶναι πλάνη γιὰ σᾶς — γιὰ σᾶς ποὺ γεννηθήκατε γέρος —, γιὰ μένα εἶναι ἀλήθεια, τούλαχιστον μερικὰ δευτερόλεπτα κάθε μέρα, τὴ στιγμὴ ποὺ βασιλεύει ὁ ἥλιος.

Ο Ζαρατούστρας ποὺ ἔξακολουθοῦσε νάναι γαλήνιος εἶπε τότε στὴν κυρία, στρέφοντας καὶ τὴν ἄλλη σιαγόνα πρὸς τὸ μέρος της : Παρακαλῶ νὰ μὲ ραπίσετε ἄλλη μιὰ φορά.

"Οχι ! Αὔτὸ πάει πτολύ, κύριε, φώναξε ἀκόμα πιὸ ἔξοργισμένη ἡ κυρία μὲ τὴ βεντάλια· δὲ σᾶς ἀξίζει δεύτερο ράπισμα. Σᾶς ἀρέσει νὰ παίζετε στ' ἀστεῖα τὸν ἀληθινὸν Χριστιανό· ἐγώ, ὅμως, δὲν ἀστειεύομαι, κύριε.

Κ' ἐγώ, κύριε, σᾶς λέω — φώναξε ἐκεῖνος ποὺ δὲ μποροῦσε νὰ ξεχωρίσει τὰ ὄνειρα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα — ὅτι εἶστε πτολὺ ἀνάγωγος ἀπαιτώντας νὰ μείνω ὅπως εἴμαι καὶ νὰ συγχέω δυὸ καταστάσεις ποὺ ἡ λογική μου, γερή καὶ καθαρή, ξέρει καλὰ ὅτι εἶναι ἀπόλυτα διαφορετικές. Προτιμῶ, κύριε, τὴν Ὁφηλία ἀπὸ τὴ γυναίκα μου καὶ δὲ χρειάζομαι διόλου τὴν πραγματικότητα· προτιμῶ νὰ ζῶ μόνο στὰ ὄνειρά μου.

Κ' ἐγώ δὲ θέλω νάμαι ἔνοχη χωρὶς νὰ φταίω, φώναξε μὲ τρόπο ὑστερικὸ ἡ ἄλλη κυρία· δὲν ἔχω πνίξει τὸ παιδί μου, κι' ἀρχίζω νὰ πείθομαι ὅτι δὲν τῶχω πνίξει. Μὲ ποιό δικαίωμα ἔρχεστε σεῖς καὶ ζητᾶτε νὰ μὲ στείλετε ἔνοχη μπροστὰ στὸ Θεό ;

Εἶστε ἔνας τσαρλατάνος ! — τοῦ φωνάζει ὁ ψυχοπαθής ψυχίατρος· ἐγώ μπορεῖ νάκαμα μερικούς ἀνθρώπους δυστυχεῖς, ἀφοῦ ὅμως τοὺς ἐθεράπευσα· ἔτσι, φταίει ἡ ἐπιστήμη γιὰ ὅτι ἔκαμα. Ἐσεῖς πᾶτε νὰ μᾶς κάνετε δυστυχεῖς χωρὶς κᾶν νὰ μᾶς θεραπεύσετε· πᾶτε νὰ συνειδητοποιήσετε τὴν ψύχωσή μας ὡς καθεστώς μακάριο ποὺ πρέπει νὰ διατηρηθεῖ ! Ἐσεῖς εἶστε χειρότερος ἀπὸ μένα !

Ο μόνος ποὺ εἶχε μείνει ἥρεμος ἥταν ὁ πιὸ ἄσχημος ἀνθρωπός τοῦ κόσμου. Κι' αὐτός, βέβαια, σηκώθηκε μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους· ὅταν, ὅμως, ἥρθε ἡ σειρά του νὰ μιλήσει, λέει στὸν Ζαρατούστρα χαμογελώντας :

Πηγαίνετε νὰ κοιταχτεῖτε σὲ ὄφθαλμίατρο, κύριε· δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ βλέπω τὸν ἔαυτό μου ἀλλιώτικον ἀπ' ὅτι εἶναι· βλέπω τὸν ἔαυτό μου ὅπως ἀκριβῶς εἶναι. Ἐσεῖς βλέπετε ἄλλους ἀντ' ἄλλων.

‘Ο Ζαρατούστρας ἔνιωσε τὸν ἔαυτό του νικημένο, ἀλλὰ ἔμεινε γαλήνιος. ‘Υποκλίθηκε μπροστά στὶς δυὸς κυρίες καὶ τοὺς τρεῖς κυρίους ποὺ εἶχαν ὅλοι πιὰ ἡρεμήσει, καὶ κατευθύνθηκε πάλι πρὸς τὸν καθηγητὴν καὶ τὸ φοιτητή :

Κύριοι, τοὺς λέει, νικήθηκα· ἀλλὰ δὲν ἔχει σημασία ἂν νικήθηκα. Δὲν κατέβηκα ἀπὸ τὴν κορυφὴν μου γιὰ νὰ νικήσω· ἐκεῖ ἥμουν ἀδιάκοπα ὁ νικητής, ὁ νικητὴς τοῦ μεγάλου ὕψους καὶ τοῦ ἀντίστοιχου βάθους· ὡς νικητής, ὅμως, δὲν ἔμουν ὁ ἔαυτός μου. Σᾶς εὐχαριστῶ ποὺ μοῦ δώσατε τὴν εὔκαιρία νὰ ὑποστῶ μιὰν ἡττα· δὲν εἶναι ἡ πρώτη καὶ δὲ θάναι ἡ τελευταία· ἔτσι ὅμως γίνομαι ἐκεῖνος ποὺ εἶμαι. Στὴν κορυφὴν μου ἥμουν μόνος καὶ νικητής· τώρα εἶμαι μόνος καὶ ἡττημένος· ἔτσι πραγματοποιοῦνται καὶ οἱ δυὸς προϋποθέσεις γιὰ νὰ συνεχίσω μ' ἐπιτυχίᾳ τὸ ἔργο μου.

Τί ὡρα θέλετε νὰ περνᾶτε κάθε μέρα γιὰ ν' ἀρχίσουμε συστηματικὰ τὴν θεραπεία σας; — τὸν ρωτάει ὁ καθηγητής.

‘Ο Ζαρατούστρας χαμογέλασε πικρά. ‘Ο νεαρός μου φίλος — λέει στὸν καθηγητὴν δείχνοντας τὸν φοιτητὴν ποὺ εἶχε κατεβάσει τὸ κεφάλι του — θὰ σᾶς εἴπε ὅτι ἡ περίπτωσή μου εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα. Τὸν εὐχαριστῶ ποὺ μὲ πῆρε στὰ σοβαρὰ ὡς ἐπιστημονικὴ περίπτωση. Θὰ σκεφθῶ καὶ θὰ σᾶς γράψω ποιές δῶρες μὲ βιολεύουν καλύτερα καὶ, ἀν δὲ θάχω καὶρὸν νάρχομαι μόνος μου στὶς δῶρες αὐτές, θὰ σᾶς στέλνω γι' ἀναπληρωτὴ ἔνα φίλο μου, τὸν κύριο Πέρ Γκύντ.

12

Βγαίνοντας ἀπὸ τὴν ψυχιατρικὴν κλινική, εἶδε ὁ Ζαρατούστρας κάμποσον κόσμο συγκεντρωμένο.

Τί συμβαίνει; — ρώτησε ὁ Ζαρατούστρας ἔνα ἄγόρι δώδεκα ἔτῶν ποὺ βρέθηκε μπροστά του· τί γυρεύουν ὅλοι αὐτοὶ ἐδῶ;

Περιμένουν τὸν Ζαρατούστρα νὰ κάνει τὸ θαῦμα του, ἀστάνει τησε τὸ παιδί.

Τὸν ξέρεις τὸν Ζαρατούστρα; — ρώτησε ὁ Ζαρατούστρος τὸ παιδί.

‘Οχι, κύριε· ἀλλὰ ἐγὼ θέλω νὰ τὸν δῶ, κι' ἀς μὴν κάνει θαῦμα, ἀπάντησε τὸ παιδί.

‘Εγὼ εἶμαι, παιδί μου, ὁ Ζαρατούστρας· καὶ ποιός μάζεψε τὸν κόσμο ἐδῶ; Καὶ ποιό εἶναι τὸ θαῦμα ποὺ περιμένουν ἀπὸ μένα;

Δὲ βλέπετε, κύριε, τὸν παραλυτικὸν ἐπάνω στὸ κρεββάτι του ; "Ενας φοιτητὴς — νὰ τον, ἔχει κρυφτεῖ πίσω ἀπὸ κεῖνο τὸ περίπτερο καὶ παρακολουθεῖ — μᾶς εἶπε ὅτι ὁ Ζαρατούστρας, ὁ νέος Μεσσίας, θὰ θεραπεύσει τὸν παραλυτικό.

Ο Ζαρατούστρας κατάφερε — ὅσο κι' ἂν προσπαθοῦσε νὰ κρυφτεῖ ὁ φοιτητὴς — νὰ διακρίνει πίσω ἀπὸ τὸ περίπτερο τὸ νέο μὲ τὴν εἰρωνικὴ διάθεση ποὺ εἶχε γνωρίσει χτὲς στὴ φοιτητικὴ συντροφιά. Κ' ἐνῶ χτὲς ὁ φοιτητὴς αὐτὸς δὲν τοῦ εἶχε θυμίσει κανέναν ὄλον, σήμερα ποὺ ὁ Ζαρατούστρας εἶδε τὸ πρόσωπό του νὰ προβάλλει μόνο γιὰ ἓνα δευτερόλεπτο πίσω ἀπὸ τὸ περίπτερο, τὸ πρόσωπο αὐτὸ τοῦ θύμισε ἀμέσως τὸ νεαρὸ ποιητὴ τοῦ νέου 'Αμλέτου ποὺ εἶχε γνωρίσει στὸ πανδοχεῖο τὴν ἴδια θραδιὰ ποὺ ἔφτασε στὴ μεγάλη πολιτεία.

Εὐχαριστῶ, παιδί μου, λέει ὁ Ζαρατούστρας στὸ ἀγόρι τῶν δώδεκα ἑτῶν ποὺ τοῦ ἔδωσε τὶς πληροφορίες. Καὶ προχώρησε πρὸς τὸ πλῆθος ποὺ εἶχε συγκεντρωθεῖ γύρω ἀπὸ τὸ κρεββάτι τοῦ παραλυτικοῦ. Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἔνας ἀστυφύλακας ρωτοῦσε τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἦταν ξαπλωμένος στὸ κρεββάτι, ποιοί τὸν εἶχαν διακομίσει ως ἐκεῖ καὶ γιατὶ τὸν ἀφῆκαν ἔτσι στὴ μέση τοῦ δρόμου. Πρὶν δώσει τὴν ἀπάντηση ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἦταν ξαπλωμένος στὸ κρεββάτι, ὁ Ζαρατούστρας πού, ἀνοίγοντας δρόμο ἀνάμεσ' ἀπὸ τὸ πλῆθος, εἶχε πλησιάσει, λέει στὸν παραλυτικό :

"Ἐγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβατόν σου καὶ περιπάτει !

Ο ἄνθρωπος ποὺ ἦταν ξαπλωμένος στὸ κρεββάτι σηκώθηκε ἀμέσως ὅρθιος καὶ, ἐνῶ τὸ πλῆθος ἀρχισε νὰ ἀπορεῖ, ἔπεσε μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ Ζαρατούστρα εὐχαριστώντας τον.

Κύριε ἀστυφύλακα, λέει ὁ Ζαρατούστρας, πάρτε τον μέσα· εἰν' ἔνας ἀπατεώνας πού, κάνοντας τὸν παραλυτικό, ἥθελε νὰ προκαλέσει τὸν οἴκτο καὶ νὰ μαζέψει χρήματα.

Δὲ φταίω ἐγώ, ἀρχισε νὰ φωνάζει ὁ ἄνθρωπος ποὺ εἶχε σηκωθῆναι πὸ τὸ κρεββάτι· ἐγὼ εἰμ' ἔνας ἀλήτης, εἶμαι στ' ἀλήθεια ἐπαγγελματίας ζητιάνος, ὀλλὰ εἰναι ἡ μοναδικὴ φορὰ ποὺ δὲν σύνφρσκοπὸ νὰ ζητιανέψω. Μὲ πλήρωσε ἔνας κύριος νὰ παίξω τὸ παιχνίδι αὐτό. Ποῦ εἰναι ὁ κύριος ; Μοῦ εἶπε πῶς θάμενε κωντά μου.

Αδικα ἀναζήτησε ὁ ἀλήτης γύρω του τὸ φοιτητὴ ποὺ εἶχε σκηνοθετήσει τὴ φάρσα παὶ ποὺ ἦταν χωρὶς ὄλλο (τώρα εἶχε βεβαιωθεῖ πιὰ ὁ Ζαρατούστρας) ὁ ποιητὴς τοῦ νέου 'Αμλέτου.

‘Ο φοιτητής εἶχε ἔξαφανισθεῖ. ‘Ο ἀλήτης ἔμοιαζε ἀπελπισμένος.

Συγχωρῆστε τον, κύριε ἀστυφύλακα, λέει ὁ Ζαρατούστρας· εἶναι, χωρὶς ἄλλο ἀθῶος ὁ ἀλήτης αὐτός· ὁ ἔνοχος τόσκασε.

Καὶ ἀπευθύνοντας τὸ λόγο στὸν κόσμο ποὺ εἶχε συγκεντρώθει, ἀρχισε ὁ Ζαρατούστρας νὰ λέει :

Τὸ θαῦμα ποὺ περιμένατε δὲν εἶναι, ἀγαπητοί μου φίλοι. “Εγινε, ὅμως, κάτι ἄλλο. Παίχτηκε ἐνα κακὸ παιχνίδι. Τὸ παιχνίδι δὲν παίχτηκε εἰς βάρος μου· κι’ ἀκόμα λιγώτερο εἰς βάρος Ἐκείνου ποὺ ἔκαμε κάποτε πραγματικὰ τὸ θαῦμα ποὺ κανένας πιὰ δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ξανακάνει. Τὸ παιχνίδι παίχτηκε εἰς βάρος ὅλων ἐκείνων ποὺ περιμένουν στ’ ἀλήθεια τὸ θαῦμα καὶ πού, μαθαίνοντας ὅτι εἶναι σήμερα ἐδῶ μπροστά σας, θὰ πικραθοῦν διαπιστώνοντας ὅτι ὑπάρχουν ἀνθρώποι ποὺ δὲ σέβονται τὸν πόνο τους. ’Αλλὰ ποιός ξέρει! ’Ενδικανένας δὲ μπορεῖ νὰ ξανακάνει τὰ θαύματα ποὺ ἔκαμε κάποτε ’Εκείνος, μπορεῖ τὰ θαύματα νὰ γίνονται χωρὶς κανένας νὰ τὰ κάνει. ”Ας ἀκουστεῖ ἡ φωνή μου παντοῦ ὅπου ὑπάρχει μεγάλος πόνος καὶ ὅπου βασιλεύει ἡ ἀπελπισία· δὲν πέρασε δὲ καιρὸς τῶν θαυμάτων· πέρασε μόνον δὲ καιρὸς τῶν προφητῶν καὶ τῶν θαυματουργῶν. ’Απὸ τὶς μέρες ’Εκείνου κανένας ἀνθρώπος δὲ μπορεῖ νὰ γίνεται πιὰ προφήτης καὶ νὰ κάνει θαύματα. Τὰ θαύματα, ὅμως, θὰ ἔξακολουθοῦν νὰ γίνονται χωρὶς νὰ τὰ κάνει κανένας ἀπὸ μᾶς· θὰ ἔξακολουθεῖ νὰ τὰ κάνει ’Εκείνος χωρὶς νὰ περπατάει ὡς ἀνθρώπος ἀνάμεσά μας. Μπορεῖ τὸ πτολὺ νὰ τὸν διοῦμε νὰ περπατάει ἐπάνω στὴ θάλασσα. Κανένας μᾶς δὲ μπορεῖ νὰ κάνει ὅτι εἴκανε ’Εκείνος. ’Ο καθένας μᾶς, ὅμως, μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ θέλει νὰ πάθει ὅσα ἔπαθε ’Εκείνος. Ναί, ἀγαπητοί ἀδελφοί, ζητῶ νὰ μοῦ δώσετε τὴ δυνατότητα νὰ πάθω ὅσα ἔπαθε ’Εκείνος.

‘Ο κόσμος εἶχε σκορπίσει. Κανένας δὲν πρόσεξε τὰ λόγια τοῦ Ζαρατούστρα. ’Η κίνηση καὶ ἡ κανονικὴ κυκλοφορία εἶχαν ἀποκατασταθεῖ. Γλάσι στὸν Ζαρατούστρα εἶχε μείνει μόνο τὸ ἀγόρι τῶν δώδεκα ἔτῶν. Καὶ τοῦ εἶπε τὸ ἀγόρι :

Δὲν κατάλαβα, κύριε, τί λέγατε· μιλούσατε σχεδὸν μέσα σας. Ξέρω, ὅμως, πώς ὅτι κι’ ἀν λέγατε, εἶχατε δίκιο.

‘Ο Ζαρατούστρας συγκινήθηκε. Καὶ λέει στὸ ἀγόρι τῶν δώδεκα ἔτῶν : “Οταν μεγαλώσεις, ἔγὼ πιὰ δὲ θὰ ὑπάρχω· ἔτσι δὲ μπορεῖς νὰ γίνεις μαθητής καὶ φίλος μου. Θέλω, ὅμως, νὰ ρωτήσεις τότε τί ἀπόγινε ὁ Ζαρατούστρας. Καὶ θέλω νὰ μήν πιστέ-

ψεις παρὰ μόνον ἐκείνους ποὺ θὰ σοῦ ποῦν ὅτι σταυρώθηκε.

Καὶ δὲ θὰ μοῦ ποῦν ὅτι ἀναστηθήκατε; — τὸν ρωτάει τὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἐτῶν.

“Οχι, ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας· αὐτὸς δὲ θὰ σοῦ τὸ πεῖ κανένας.

Καὶ γιατί δὲ μὲ παίρνετε ἀπὸ τώρα μαζί σας, κύριε; — τοῦ λέει τὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἐτῶν· θάμαι καλὸς μαθητὴς καὶ φίλος πιστός. Εἶμαι κιόλας δώδεκα χρονῶν.

Ναί, εἶμαι βέβαιος ὅτι θάσαι μαθητὴς καλὸς καὶ φίλος πιστός, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας· πρέπει, ὅμως, νὰ γυρίσεις σπίτι σου. Ἐγὼ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σοῦ ζητήσω νὰ ἐγκαταλείψεις τὸν πατέρα σου καὶ τὴ μητέρα σου. Τὸ δικαίωμα αὐτὸς τὸ εἶχε μόνον Ἐκεῖνος.

Ποιός ἦταν Ἐκεῖνος; — ρωτάει τὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἐτῶν.

Σὲ σένα θὰ πῶ τ’ ὄνομά του, ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας σκύβοντας στὸ αὐτὶ τοῦ παιδιοῦ· τὸν λένε Ἰησοῦ Χριστό!

13

Ἄπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἐμπιστεύθηκε ὁ Ζαρατούστρας τ’ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἐτῶν, ἀρχισε νὰ αἰσθάνεται μέσα του ὅτι γινόταν Χριστιανός.

Κ’ ἐνα βράδυ ποὺ περπατοῦσε μόνος του πλάϊ στὸ ποτάμι, εἶπε ὁ Ζαρατούστρας στὸν ἑαυτό του: Τὸ ἄγόρι μοῦ εἶπε πῶς εἶναι δώδεκα ἐτῶν. Μήπως τὸ ἄγόρι αὐτὸς ἦταν Ἐκεῖνος στὴν ἥλικία ποὺ τοσκασε ἀπὸ τὸν Ἰωσῆφ καὶ τὴ μητέρα του; Μήπως ἦταν Ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἀναζήτησαν τρεῖς μέρες στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν βρῆκαν στὸ Ἱερὸ ἀνάμεσα στοὺς διδασκάλους;

Ο Ζαρατούστρας σκέφθηκε κάμποση ὠρα προσπαθώντας νὰ λύσει τὸ πρόβλημα. Ναί, εἶπε μέσα του, μπορεῖ κάλλιστα νὰ ταν Ἐκεῖνος. Καὶ μπορεῖ νὰ μὴν τοξερε οὔτε τὸ ἴδιο τὸ ἄγόρι ποιό ἦταν τ’ ὄνομά του... Καὶ τοῦ εἶπα Ἐγὼ τ’ ὄνομά του. Ἰσως ν’ ἀρέσει σ’ Ἐκεῖνον νὰ παρουσιάζεται κάπου - κάπου σὰν ἔνα ἀθῶ ὄγόρι δώδεκα ἐτῶν, χωρὶς νὰ δίνει καν στὸ ἄγόρι ποὺ μέσα του ἐνσαρκώνεται τὸ δικαίωμα νὰ ξέρει τὴν ταυτότητά του. Κάπι τὸ Ἱερὸ ὑπάρχει σὲ κάθε ὄγόρι δώδεκα ἐτῶν.

Ο Ζαρατούστρας ἔνιωσε μέσα του μιὰ βαθύτατη εύδαιμονία: Ναί, εἶπε στὸν ἑαυτό του, Ἰσως τὸν γνώρισα· Ἰσως τὸν εἶδα τὸ πρωτὸ ἐκεῖνο καὶ τοῦ μίλησα· καὶ τοῦ εἶπα Ἐγὼ τ’ ὄνομά του.

Εἶχε μπεῖ ὁ χειμώνας. ‘Ο Ζαρατούστρας πού, ἐδῶ καὶ δυότρεῖς μῆνες, δὲν ἔχαινε εὔκαιρία νὰ διδάσκει, ἐξακολουθοῦσε νᾶναι μόνος. Κανένας δὲν εἶχε γίνει μαθητής του· κανένας δὲν εἶχε γίνει φίλος του.

Στὴ μεγάλη πολιτεία μιλοῦσαν, ὅμως, πολλοὶ γιὰ τὸν Ζαρατούστρα. Πολλὰ ἐπεισόδια εἶχαν συνδυασθεῖ μὲ τὰ κηρύγματα καὶ τὶς κινήσεις του· καὶ κάποιο ἐπεισόδιο ἦταν μάλιστα τέτοιο ποὺ τόγραψαν καὶ οἵ ἐφημερίδες.

‘Η ἐφημερίδα ποὺ ἀφιέρωσε τὸ μεγαλύτερο χῶρο στὴν περιγραφὴ τοῦ ἐπεισοδίου, ἔγραψε τὸ ἀκόλουθα λόγια :

— Χτὲς τὸ πρωΐ σημειώθηκε ἐνα κωμικοτραγικὸ ἐπεισόδιο μὲ ἥρωα τὸν περίεργο ἐκεῖνον τύπο ποὺ ὀνομάζει τὸν ἑαυτό του Ζαρατούστρα καὶ πού, ἐδῶ καὶ κάμποσους μῆνες, προσπαθεῖ νὰ κάνει μὲ κάθε τρόπο ἀντιληπτὴ τὴν παρουσία του στὴν πόλη μας.

— ‘Ο ἄνθρωπος αὐτὸς μπῆκε σ’ ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ γνωστὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ, ἀφοῦ ζήτησε τὸ διευθυντή, τοῦ λέει μὲ ὕφος αὐστηρὸ καὶ μὲ ὑψωμένο τόνο φωνῆς ποὺ προκάλεσε τὴν προσοχὴ τῶν πελατῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων : Ὁπαίτῳ νὰ βγάλετε ἀπὸ τὴ βιτρίνα καὶ νὰ ἐξαφανίσετε ἀπὸ τὸ κατάστημά σας τὸ βιβλίο «Τάδε ἔφη Ζαρατούστρας ».

— Μὲ ποιό δικαίωμα τὸ ἀπαίτεῖτε, κύριε ; τὸν ρωτάει ὁ διευθυντής.

— ‘Ο Ζαρατούστρας εἴμ’ ἔγώ, ἀπαντάει ὁ παράξενος τύπος· ὅσα λέει τὸ βιβλίο αὐτὸ ἀνήκουν σ’ ἐνα παρελθόν ποὺ ἔπαψε νὰ ὑπάρχει.

— Τὸ παρελθόν δὲν παύει ποτὲ νὰ ὑπάρχει, τοῦ λέει ὁ διευθυντής· ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἔγινε παρελθόν, οὔτε ἀνακαλεῖται, οὔτε καταργεῖται.

— Καθετὶ ποὺ γίνεται παρελθόν παύει νὰ ὑπάρχει, παρατήρησε ἔντονα ὁ παράξενος τύπος.

— Καὶ ὅμως, κύριε, κάθε βιογραφία εἶναι φυσικὸ ν’ ἀναφέρεται στὸ παρελθόν ἐνὸς ἀνθρώπου, τοῦ λέει ὁ διευθυντής.

— ‘Οχι, ἀπαντάει ὁ παράξενος τύπος, ἡ δική μου βιογραφία θέλω ν’ ἀναφέρεται στὸ μέλλον μου.

— Ποιός μπορεῖ νὰ γράψει τὴ μελλοντική σας ζωὴ ποὺ εἶναι ἀκόμα ἄγνωστη ; — τὸν ρωτάει ὁ διευθυντής.

— Δὲν εἶναι ἄγνωστη, ἀπαντάει ὁ παράξενος τύπος· ἐνῶ τὸ παρελθόν μου ἔπαψε νὰ ὑπάρχει, τὸ μέλλον μου ὑπάρχει καὶ προτοῦ ἀκόμα ἔρθει· δὲν εἶναι διόλου ἄγνωστο τὸ μέλλον μου· καὶ μόνον αὐτὸς εἶναι πραγματικό, συμβαίνει κάθε στιγμή, ἐνῶ τὸ παρελθόν μου εἶναι ἀνύπαρκτο, ἔπαψε νὰ συμβαίνει.

— Δὲ σᾶς καταλαβαίνω, κύριε, παρατήρησε νευριασμένος ὁ διευθυντής· καὶ ἀν ἀκόμα ἔχετε δίκιο, μὲ ποιό δικαίωμα θέλετε ν' ἀποσυρθεῖ ἀπὸ τὴν κυκλοφορία ἓνα βιβλίο ποὺ ἀνήκει στὸ συγγραφέα; Ἐσεῖς δὲν ἔχετε κανένα δικαίωμα ἐπάνω στὸ βιβλίο. Δικαιώματα σ' ἓνα βιβλίο ἔχει μόνον ἐκεῖνος ποὺ τῷγραψε καὶ ὅχι ὁ ἥρωας τοῦ βιβλίου.

— **Τί θάταν** ὁ συγγραφέας χωρὶς τὸν ἥρωά του, κύριε;
— εἶπε τότε ὁ παράξενος τύπος· στὴν περίπτωση μάλιστα αὐτὴ εἶναι ὁ συγγραφέας ἔνοχος μιᾶς πλαστοπροσωπίας· ὑποδύεται οὐσιαστικὰ ὃ ἴδιος τὸν ἥρωά του, τὸν Ζαρατούστρα. Τὸ ἔγκλημα αὐτὸς διώκεται ἀπὸ τὸν Ποινικὸ Νόμο. Καὶ ἡ ἀπάτη εἶναι διπλή· ὅχι μόνον ὑποδύεται ὁ συγγραφέας τὸν Ζαρατούστρα, ἀλλὰ ἐμφανίζει τὸν Ζαρατούστρα, δηλαδὴ τὸν προηγούμενο ἑαυτό μου, ὃς ἥρωα. Ὁ προηγούμενος, ὅμως, ἑαυτός μου ἦταν πλαστός, ἦταν ψεύτικος, ἦταν οὐσιαστικὰ ἀνύπαρκτος καὶ πρὶν ἀκόμα γίνει παρελθόν. Δὲ δίνω σὲ κανέναν τὸ δικαίωμα νὰ μὲ παρουσιάζει ὃς ἥρωα! Δὲν ἥμουν τίποτε ὅταν ἥμουν ἐκεῖνος ποὺ παρουσιάζομαι στὸ βιβλίο αὐτό. "Ημουν τὸ μηδὲν τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἓνα μεγαλόστομο καὶ ὑπερφίαλο μηδέν!" Οχι, κύριε· δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ πουλᾶτε τὸ βιβλίο αὐτὸς καὶ νὰ κερδίζετε λεφτὰ πουλώντας το. Σᾶς τὸ ἀπαγορεύω!

— Προχωρεῖτε πολύ, κύριε, τοῦ λέει ὁ διευθυντής τοῦ βιβλιοπωλείου· σᾶς παρακαλῶ νὰ ἔγκαταλείψετε τὸ κατάστημα. "Αν δὲ φύγετε ἥρεμα καὶ χωρὶς ἐπεισόδιο, θ' ἀναγκασθῶ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ἐπέμβαση τῆς ἀστυνομίας.

— Ἐνῶ ὁ παράξενος τύπος μιλοῦσε μὲ τὸ διευθυντή, οἱ πελάτες τοῦ βιβλιοπωλείου (κ' ἦταν ἡ ὥρα ποὺ ἡ κίνηση ἦταν μεγάλη) εἶχαν καταληφθεῖ ἀπὸ τέτοια περιέργεια γιὰ τὸ βιβλίο «Τάδε ἔφη Ζαρατούστρας» ποὺ ἔσπευσαν νὰ τὸ ἀγοράσουν. Μέσα σὲ λίγα λεπτά τῆς ὥρας τὰ πενήντα διαθέσιμα ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου, ἀκόμα κ' ἐκεῖνο ποὺ ἦταν στὴ βιτρίνα, εἶχαν πουληθεῖ. Ὁ διευθυντής τοῦ βιβλιοπωλείου, ποὺ κάποιος ὑπάλληλος τοῦ ψιθύρισε στ' αὐτὶ τὸ γεγονός, ἀλλαξε ὕφος καὶ λέει χαμογελώντας

στὸν Ζαρατούστρα : Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, ἃν ἀπείλησα ὅτι
θὰ φωνάξω τὴν ἀστυνομία. Βρίσκω ὅτι ἔχετε δίκιο. Συμμορφώ-
θηκα μὲ τὴν ἐπιθυμία σας. Τὸ βιβλίο «Τάδε ἔφη Ζαρατούστρας»
τὸ ἔξαφάνισα. Ρίξτε τὴ ματιά σας στὴ βιτρίνα καὶ ψάξτε παντοῦ.
Τὸ βιβλίο δὲν ὑπάρχει πιά.

— Ἡταν ἔργο σωφροσύνης αὐτὸ ποὺ κάματε, τοῦ λέει ὁ παρά-
ξενος τύπος· θὰ τᾶσπαζα ὅλα ἐδῶ μέσα πρὶν ἔρθει ἢ ἀστυνομία.

— Καὶ ἀπευθύνοντας τὸ λόγο στὸ πλήθος τῶν πελατῶν
ποὺ εἶχαν ὅλοι τους τὸ βιβλίο στὰ χέρια τους, ὁ παράξενος τύπος
εἶπε τ' ἀκόλουθα λόγια : Γλυτώσατε, ἀγαπητοί μου, ἀπὸ ἓνα
μεγάλο κακό. "Αν ἔξακολουθοῦσε νὰ κυκλοφορεῖ τὸ βιβλίο «Τάδε
ἔφη Ζαρατούστρας » καὶ τὸ διαβάζατε, θὰ χάνατε, ὅσοι δὲ θᾶ-
χατε τὴ δύναμη ν' ἀντισταθεῖτε, τὴν ἰσορροπία τοῦ μυαλοῦ σας·
καὶ πάντως θὰ χάνατε τὸν καιρό σας. Προφυλαχθεῖτε ἀπὸ τὸν
προηγούμενο Ζαρατούστρα· σᾶς τὸ λέω ἐγὼ ποὺ ἥταν ὁ ἑα-
τός μου. Τὰ λόγια ποὺ ἔλεγε καὶ ποὺ ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου
εἶχε τὴν ἀφέλεια ἢ τὴν κακία νὰ στενογραφήσει καὶ νὰ δημο-
σιεύσει ἥταν μαγευτικά καὶ συναρπαστικά, ἥταν τέτοια ποὺ ἐγὼ
ὅ ἴδιος, ὁ σημερινὸς Ζαρατούστρας, δὲ μπορῶ νὰ τὰ συναγω-
νισθῶ στὴ λογοτεχνική τους διατύπωση καὶ στὴ σατανική τους
εύφυσία. Δὲν ἥταν, βέβαια, Σατανᾶς ὁ προηγούμενος Ζαρατού-
στρας, οὔτε ὁ συγγραφέας ποὺ πῆγε νὰ τὸν διαιωνίσει· ἥταν,
ὅμως, κ' οἱ δυό τους παιδιά ποὺ ἔπαιζαν μὲ τὴ φωτιά· καὶ, ἐπειδὴ
ἔκαψαν τὰ δάχτυλά τους οἱ ἴδιοι, πῆγαν νὰ κάψουν καὶ ἄλλους.
Γλυτώσατε ἀπὸ ἓνα μεγάλο κίνδυνο, ἀγαπητοί μου.

— Κ' ἔξακολούθησε ὁ περίεργος τύπος τὸ κήρυγμά του μὲ
τὸν ἀκόλουθο τρόπο : 'Ανάμεσα στὸν προηγούμενο Ζαρατού-
στρα καὶ σὲ μένα παρεμβάλλεται, ἀγαπητοί ἀδελφοί, μιὰ ἀπέ-
ραντη καὶ φοβερὴ ἔρημος, ἢ οὐδέτερη ζώνη τοῦ κόσμου· παρεμ-
βάλλονται ἔτσι χίλια ἢ κ' ἓνα ἑκατομμύριο χρόνια· κανένας δὲν
ξέρει πόσα, γιατὶ ὁ χρόνος στὴν οὐδέτερη ζώνη τοῦ κόσμου ἢ
δὲν κυλάει διόλου ἢ κυλάει σὲ μιὰ μοναδικὴ στιγμὴ ὅλόκληρος !
Τί σχέση, λοιπόν, μπορεῖ νάχω ἐγὼ μὲ τὸν προηγούμενο Ζαρα-
τούστρα ποὺ ἀπέχει τόσο ἀπὸ μένα ; "Αν δὲν ἔφθανα τὴν κατάλ-
ληλη στιγμὴ γιὰ ν' ἀπαιτήσω ν' ἀποσυρθεῖ ἀπὸ τὴν κυκλο-
φορία τὸ βιβλίο ποὺ περιέχει τὸ παρελθόν μου, θὰ κινδυνεύσει,
διαβάζοντάς το, νὰ χαθεῖτε σ' ἓναν κόσμο ποὺ τὸν χωρίζει ἀπὸ
μένα κι' ἀπ' ὅλους σας ἢ ἔρημος τῆς ἀνυπαρξίας. Καὶ τί μπορεῖ

νάναι ὁ κόσμος ποὺ βρίσκεται πίσω καὶ ἀπ' αὐτὴν ἀκόμα τὴν ἀνυπαρξία καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχει οὔτε κανέρας γιὰ ν' ἀναπνεύσουν οἱ ἄπλοι καὶ καθημερινοὶ ἀνθρώποι σὰν καὶ σᾶς καὶ μένα ;

— Τὴ στιγμὴ ἐκείνη σημειώθηκε ἔνα μικρὸ ἐπεισόδιο. "Ενας κύριος πενηντατεσσάρων ἔτῶν, διακόπτοντας τὸν παράξενο τύπο ποὺ ὄνομάζει τὸν ἑαυτό του Ζαρατούστρα, τοῦ λέει : Ποιός σᾶς εἶπε, κύριε, ὅτι εἴμαι ἀνθρώπος ἄπλος καὶ καθημερινός ; 'Εσεῖς μπορεῖ νὰ λέτε ὅτι θέλετε γιὰ τὸν ἑαυτό σας, τὸν προηγούμενο ἥτη τὸν τωρινό· δὲν ἔχετε, ὅμως, τὸ δικαίωμα νὰ μιλᾶτε γιὰ μένα. 'Εγὼ δὲν εἴμαι διόλου ἄπλος· ἔχω πλῆθος συμπλέγματα. Καὶ δὲν εἴμαι διόλου καθημερινός· ἀνήκω στὸν αἰώνα καὶ ὅχι στὴν κάθε μέρα ποὺ περνάει.

— Ποιός εἶστε, κύριε ; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας· μὲ συγχωρεῖτε ἂν δὲν κατάλαβα ἀμέσως ὅτι ξεχωρίζετε ἀπ' ὅλους μας. "Έχετε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ πεῖτε ποιός εἶστε ;

— Εἴμαι ὁ βιογράφος τοῦ μέλλοντός σας, κύριε Ζαρατούστρα, τοῦ ἀπαντάει ἐκεῖνος· καὶ σκέπτομαι νὰ τιτλοφορήσω τὸ βιβλίο μου «Τὸ τέλος τοῦ Ζαρατούστρα». Είστε σύμφωνος μὲ τὸν τίτλο ;

— Μόλις πρόφερε τὰ λόγια αὐτὰ ὁ κύριος, ὅλοι ὅσοι βρίσκονταν στὸ βιβλιοπωλεῖο, πελάτες καὶ ὑπάλληλοι, ξέσπασαν σὲ σπασμαδικὰ γέλια. 'Ανεξακρίβωτο ἔμεινε ἂν ὁ κύριος ἔπαιξε μιὰ φάρσα εἰς βάρος τοῦ παράξενου τύπου ποὺ ὄνομάζει τὸν ἑαυτό του Ζαρατούστρα ἥτη ἂν εἶχε μιλήσει σοβαρά.

— 'Ο παράξενος τύπος κοίταξε γύρω του σαστισμένος, χλώμιασε, τὰ μάτια του βούρκωσαν ἀλλὰ κατάπιε ἀμέσως τὰ δάκρυά του, κατέβασε τὸ κεφάλι του καὶ ψιθυρίζοντας « μὲ συγχωρεῖτε, κύριοι », προχώρησε πρὸς τὴν ἔξοδο τοῦ βιβλιοπωλείου κ' ἔξαφανίστηκε.

Μὲ τὴν περιγραφὴ αὐτὴν, ποὺ ἔγινε σὲ μιὰν ἀπὸ τὶς πιὸ ἔγκυρες ἐφημερίδες, κέρδισε τὴ δόξα τῆς δημοσιότητας ὁ Ζαρατούστρας. 'Ο συντάκτης τῆς περιγραφῆς ἔκαμε τὴ διευκρίνιση ὅτι παρακολούθησε ὁ ἴδιος τὴ σκηνή. Καὶ ἡ περιγραφὴ δὲ μπῆκε, φυσικά, στὶς στῆλες ποὺ εἶναι ἀφιερωμένες στὴν εἰδησεογραφία, ἀλλὰ δημοσιεύθηκε ως χρονογράφημα.